

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев2 409/2024
27.03.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Јелице Бојанић Керкез, председника већа, Весне Станковић и Радославе Мађаров, чланова већа, у парници тужиље АА из ..., чији је пуномоћник Милан Кундачина, адвокат из ..., против туженог „METRO CASH & CARRY“ д.о.о. Београд, чији је пуномоћник Никола Цинцовић, адвокат из ..., ради поништаја решења, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 560/23 од 28.06.2023. године, у седници одржаној 27.03.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПРЕИНАЧУЈУ СЕ пресуда Апелационог суда у Београду Гж1 560/23 од 28.06.2023. године и пресуда Трећег основног суда у Београду П1 657/21 од 27.10.2022. године, тако што се **ОДБИЈА** као неоснован тужбени захтев да се поништи решење туженог о отказу уговора о раду број ... од 31.01.2017. године као незаконито и тужени обавезе да тужиљу врати на рад.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужиља да туженом надокнади трошкове поступка од 62.250,00 динара, у року од осам дана од достављања преписа пресуде.

Образложење

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж1 560/23 од 28.06.2023. године, одбијена је као неоснована жалба туженог и потврђена пресуда Трећег основног суда у Београду П1 657/21 од 27.10.2022. године, којом је поништено решење туженог о отказу уговора о раду број .. од 31.01.2017. године као незаконито и тужени обавезан да тужиљу врати на рад, као и да јој надокнади парничне трошкове од 218.250,00 динара. Одбијен је као неоснован захтев туженог за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужени је благовремено изјавио ревизију због погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања и погрешне примене материјалног права.

Тужиља је поднела одговор на ревизију.

Ревизија је дозвољена на основу одредбе члана 441. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ бр. 72/11 ... 10/23), па је Врховни суд испитао побијану пресуду у смислу члана 408. ЗПП и утврдио да је ревизија основана.

У поступку доношења побијане пресуде није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности, а по члану 407. ЗПП у конкретном случају другостепена пресуда се не може побијати због погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања.

Према утврђеном чињеничном стању, тужила је по Уговору о раду од 22.08.2016. године, односно Анексу тог уговора од 01.09.2016. године засновала код туженог радни однос на неодређено време уз пробни рад од шест месеци, на радном месту виши руководиоца Непосредни руководиоца тужиле био је директор туженог ББ, који је пратио рад тужиле током пробног периода и донео спорно решење 31.01.2017. године. Овим решењем тужили је отказан уговор о раду пре истека времена пробног рада, а као дан престанка радног односа наведен је 07.02.2017. године. Општим актима туженог није регулисан пробни рад запосленог и начин његовог праћења. Према опису послова радног места виши руководиоца ... је одговоран за организацију и контролу рада запослених у одељењу ..., за израду организационе структуре и организационог рада одељења у складу са пословном политиком туженог, а у складу са законом, одговоран је за израду финансијског плана одељења ... уз претходну консултацију и сагласност председника Управног одбора, он предлаже годишњи буџет за тренинг и након усвајања буџета прави и извештава претпостављене о реализацији и сваком одступању од годишњег плана буџета за тренинг и развој, припрема потребну документацију из области тренинга ради остваривања права на субвенције, организује и координира центре за процену и развој запослених, сарађује са локалним тренерима у дистрибутивним центрима ради реализације годишњег плана тренинга, врши измене и допуне Правилника о систематизацији и организацији радних места, одговоран је за израду процедура у оквиру одељења ... и процене ефикасности организације запослених, израђује и учествује у имплементацији правила и процедура за тренинг и развој, одговоран је за организацију политике туженог везаног за унапређење рада и радног учинка, тренинга, унакрсних тренинга, нових радних места и других задатака руковођења и управљања радом и радним учинком, одговоран је за контролу и организацију кадровске евиденције, исплате зарада и социјалног осигурања, за промене у управљању стратегијским начелима ..., планира, спроводи и координира локалне и интеграционе тренинге у складу са пословном стратегијом туженог, одговоран је за имплементацију алата и метода за процену ангажовања запослених, врши координацију процеса процене радног учинка и ММП процеса за дефинисане циљне групе и у складу са дефинисаним роковима, извештава директора туженог о резултатима процене радног учинка и годишњим резултатима ММП процеса и даје предлоге за квалитативно побољшање процеса, израђује извештаје за претпостављене, учествује у проверама код државних органа, прати прописе, руководи и контролише рад одељења за ..., врши контролу и праћење радних процеса и извештава претпостављене о било каквим неправилностима, обавља и остале послове по налогу непосредног руководиоца. У образложењу решења о отказу уговора о раду наведено је да је пробни рад служио послодавцу да изврши проверу особина и радних способности тужиле за обављање поверених послова. Обзиром на сложеност и стратешки значај радног места, стручност и радну способност запослене од тренутка ступања на рад пратио је директор друштва, као њен непосредни надређени. У току трајања пробног рада утврђено је да тужила пре истека уговореног пробног рада није

показала одговарајуће знање и способности за благовремено, ажурно и квалитетно обављање послова за које је заснован радни однос. Од ње се очекивало да ће својом ангажованошћу, сугестијама, као и спровођењем компанијских стандарда одржати и унапредити ефикасност и продуктивност у одељењу ..., као и других одељења у оквиру компаније. Очекивало се да ће радити на побољшању свог радног учинка, а посебно уважавајући савете и инструкције надређеног. Она није допринела својим ангажовањем систематичном и благовременом спровођењу процеса који се тичу развоја и усавршавања запослених. Насупрот очекивањима, на редовним двонедељним састанцима управе друштва у оквиру којих су се разматрала питања управљања кадровима, деловала је пасивно, незаинтересовано и неприпремљено за било какву дискусију, иако је у складу са Правилником о организацији и систематизацији послова код послодавца одговорна за организацију политике предузећа везано за унапређење рада и радног учинка запослених, као и промене у управљању стратегијским начелима ... послодавца. Отежавајућу околност представља изостанак иницијативе да примени или да се изјасни о ВЦП плану – пословној стратегији компаније која обухвата и аспект ..., да суделује у разрешавању отворених питања која се тичу финансијског плана, односно буџета за зараде, а у више наврата је пропустила да испоштује рокове постављене од стране надређеног, што је недопустиво за тако високу руководећу позицију.

Са полазиштем на овако утврђене чињенице, нижестепени судови налазе да је тужени пропустио да докаже да су постојали јасни, конкретни и образложени критеријуми и стандарди које је тужила теребала, а није испоштовала у току пробног рада. Овакав пропуст туженог, као и садржина образложења решења у смислу одредби чланова 36. и 185. Закона о раду, онемогућују суд да на поуздан и прихватљив начин утврди да ли је било недостатака у раду тужиле у току трајања пробног рада и у чему се они састоје. Такође, одсуство прописивања процедуре и начина праћења пробног рада, као и писаног обавештења о недостацима у раду и налога у сврху побољшања рада, чине отказ незаконитим.

По оцени Врховног суда, одлуке нижестепених судова засноване су на погрешној примени материјалног права.

Према садржини члана 36. Закона о раду („Службени гласник РС“ бр. 24/05 ... 75/14), који је био на снази у време закључења уговора о раду који је отказан спорним решењем, уговором о раду може да се уговори пробни рад за обављање једног или више повезаних, односно сродних послова утврђених уговором о раду (став 1.); пробни рад може да траје најдуже шест месеци (став 2.); пре истека времена за које је уговорен пробни рад, послодавац или запослени може да откаже уговор о раду са отказним роком који не може бити краћи од пет радних дана. Послодавац је дужан да образложи отказ уговора о раду (став 3.); запосленом који за време пробног рада није показао одговарајуће радне и стручне способности престаје радни однос даном истека рока одређеног уговором о раду (став 4.).

Одредбом члана 175. тачка 4. Закона о раду прописано је да радни однос престаје отказом уговора о раду од стране послодавца или запосленог.

По наведеним законским одредбама уговарање пробног рада код уговора о раду закљученог на неодређено време, као што је то учињено у конкретном случају, представља заснивање радног односа под раскидним условом. Раскидни услов је

догађај (чињеница или околност) чије наступање доводи до престанка дејства правног односа који је заснован.

По чињеничном утврђењу радно место за које је тужила засновала радни однос је од стратешког значаја за рад туженог, па је пробни рад уговорен у сврху провере стручности, умећа и иницијативе тужиле, коју је непосредно вршио директор туженог. Имајући у виду сложеност и садржину радних обавеза које је тужила преузела по закљученом уговору, чињеницу да је њен рад праћен у периоду од закључења уговора 01.09.2016. године до доношења спорног решења 31.01.2017. године, као и наведене разлоге за отказ, не може се прихватити закључак нижестепених судова да се законитост побијаног решења не може испитати.

У образложењу побијаног решења наведено је да код тужиле није примећена иницијатива и степен ангажованости потребан да би наставила рад код туженог, да је пропуштала да поштује рокове, што је недопустиво за тако високу руководећу позицију. Стога, чињеница да тужени није донео опште акте којима би стандардизовао показатеље успешности обављања руководећих послова не искључује могућност оцене законитости побијаног решења у поступку судске контроле, посебно имајући у виду законом предвиђену правну форму радног ангажовања за коју су се странке определиле приликом заснивања радног односа тужиле. Законодавац налаже послодавцу дужност да образложи отказ уговора о раду, што је у конкретном случају тужени и учинио. Образложење спорне одлуке није изостало, јасно је и омогућује испитивање њене законитости. Јасно је које лице је пратило рад тужиле, као и у којим сегментима овај рад није задовољио захтеве туженог, па је омогућена судска контрола начина и разлога формирања уговореног раскидног услова.

Када је отказ дат од стране послодавца у току трајања пробног рада, не постоји обавеза послодавца да у смислу одредби члана 179. став 1. тачка 1. и члана 180а Закона о раду запосленог писмено упозори о недостацима у раду и да му остави рок за побољшање резултата рада. Радно умеће које је тужила показала у току пробног рада није задовољило захтеве посла радног места за које је засновала радни однос и очекивања послодавца, директор туженог је као лице које је пратило рад тужиле и овлашћено лице у складу са чланом 192. Закона о раду донео побијано решење, испоштован је законом предвиђени отказни рок и означено да тужиле престаје радни однос код туженог 07.02.2017. године, пре истека уговореног периода пробног рада, па нема чињеница које спорно решење чине незаконитим.

Из изнетих разлога, на основу члана 416. став 1. ЗПП, одлучено је као у ставу првом изреке.

На основу одредби чланова 165. став 2, 153. став 1. и 154. ЗПП, одлучено је о трошковима целог поступка. Туженом су признати трошкови који су били потребни за успех у парници, у границама опредељеног захтева. Досуђени износ састоји се од награде за састав поднеска од 24.10.2022. године у износу од 16.500,00 динара заступања на два одржана рочишта 05.04.2022. године и 27.10.2022. године од по 18.000,00 динара, те заступања на одложеном рочишту 29.10.2021. године од 9.750,00 динара. Туженог на преосталим рочиштима за које тражи накнаду трошкова по АТ није заступао пуномоћник адвокат, па му ови трошкови не припадају. Тужени није приложио рачун о накнади трошкова пуномоћнику адвокату, као доказ да је плаћен порез на додату вредност, па му на основу одредби члана 42. Закона о порезу на додату

вредност („Службени гласник РС“ бр. 84/2004 ... 138/2022) ни по овом основу трошкови нису признати.

**Председник већа – судија
Јелица Бојанић Керкез,с.р.**

**За тачност отправка
управитељ писарнице
Марина Антонић**